

**66 . Slava Rusă | Comuna: Slava Cercheză | Județ: Tulcea | Punct: Cetate |
Anul: 2022****Anul:** 2022**Cod RAN:** 161277.01**Perioade:** Antichitate**Epoci:** Epoca romană, Epoca romană târzie, Epoca romano-bizantină**Tipuri sit:** locuire, descoperire funerară, locuire militară, exploatare/carieră, tip neprecizat, locuire civilă, amenajare/construcție**Autori:** Dan Aparaschivei, Andrei Baltag, Adrian Ioniță, Cozmin Valerian Broșteanu, Ioan Grămadă, Bogdan Chiriloaie, Flavian Chilcoș, Vasile Gabriel Moraru, Emanuel Lungu**Instituții:** Institutul de Arheologie Iași, Institutul de Arheologie Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași**Nr. autorizație:** 99**Data autorizației:** 2022-03-18**Raport de cercetare arheologică de la Slava Rusă, com. Slava Cercheză [Ibida], jud. Tulcea
Punct: Cetate, Sector Curtina X – Fortificație (F)****Raport**

Campania de cercetări arheologice din anul 2022 din sectorul Curtina X-Fortificație a avut ca obiective, stabilite, de altfel, chiar la finele campaniei precedente, extinderea secțiunii F1 (SF1) spre nord, pentru a surprinde, eventual, latura de nord a fortificației colinare (F) și detalii ale intersectării cu Curtina X (CX) din cetatea mare, dar și extinderea SF1 spre vest pentru a identifica elementele componente ale curtinei F1 (CF1), inclusiv cu paramentul interior și intersectarea sa cu turnul I (unu). De asemenea, cercetarea pe niveluri arheologice a interiorului turnului I, pentru a surprinde evoluția cronologică a locuirii în acest sector al complexului ibidens, a reprezentat, încă de la început, un aspect foarte important pentru a stabili și relația cronologică dintre cetate și această fortificație colinară, considerată de noi, cel puțin până în prezent, anexă a cetății mari. Din nou, am beneficiat de mobilizarea exemplară a colegilor mai tineri doctoranzi și masteranzi de la Universitățile din Iași și București, dar și a unui absolvent al Facultății de Istorie a Universității din Iași, precum și a unui elev pasionat de arheologie. Așa cum precizăm și la începutul campaniei precedente, deschiderea acestui sector, în corelație directă cu cel de la CX, a fost determinată de decizia de a clarifica, în sfârșit, raportul dintre cetatea mare a complexului de la Ibida cu fortificația colinară. Astfel, în 2021 trasăm o secțiune pe dealul pe care este situată fortificația anexă (F), în continuarea CX. Așadar, secțiunea, denumită SF 1, trasată pe direcția N-S, cu dimensiunile de 4x16 m, pe o pantă foarte pronunțată, urma traseul incintei fortificației anexe și chiar din primele zile am putut identifica punctul de intersecție dintre cele două incinte ale celor două fortificații, și constatam că, la prima vedere, este vorba despre o adosare a CX la CF 1 și nu de o țesere între fortificații, așa cum prognoزام înainte de începerea cercetării din teren. Spre sud identificăm și latura de nord a turnului I. În interiorul acestuia, la finele campaniei trecute ne opream pe un nivel format din arsură neagră pe alocuri, iar pe o porțiune de circa o treime aveam o arsură roșiatică. Aici am identificat și primele artefacte din sectorul cercetat, o monedă care se datează la Mauricius Tiberiu și o cataramă de bronz cu placă mobilă, caracteristică sfârșitului secolului al VI-lea sau, mai degrabă, primei părți a veacului următor. Prin urmare, pentru a ne atinge obiectivele acestei campanii am extins secțiunea SF1 cu doi metri spre nord pentru a încerca să surprindem incinta fortificației F pe latura sa de nord sau orice element arhitectural care să ne ajute a înțelege raportul dintre cele două incinte. Apoi, în același context, SF1 am extins-o cu încă patru metri spre vest pentru a avea acces la întreaga lățime a curtinei F1, dar și pentru a surprinde punctul de conjuncție cu turnul I. În acest sens, SF1 a căpătat dimensiunile de 18 m lungime pe 8 metri lățime, devenind, astfel, o suprafață de cercetare reprezentativă pentru obiectivele propuse. Numerotarea carourilor rămâne de la 1 la patru, dinspre nord spre sud, la care se

adaugă caroul 1' ce cuprinde prelungirea de doi metri spre nord. Încă din primele zile ale campaniei am putut măsura lățimea CF1, care este de 2,90 m. Am reușit să dezvelim această curtaină pe întreaga sa lungime, de 10,20 m, măsurat de la conjuncția cu T I și până la contrafortul sau pintenul dinspre nord. Paramentul exterior (spre est) al incintei este constituit din piatră fasonată, blochete de dimensiuni mari, care sunt prinse cu mortar și bine rostuite. Interesant este că la îmbinarea cu T I zidăria pare a fi adosată și nu țesută, dar este posibil, totodată, ca rostuiala foarte bine realizată să creeze această senzație. În acest punct, de conjuncție cu T I în extramuros, am descoperit deja 2,50 din elevația incintei care se constituie din opt asize de piatră. De la intersecția cu T I până la intersecția cu CX am măsurat 5,35 m. Paramentul interior al zidului de incintă este realizat din piatră de mari dimensiuni, amestecată cu piatră medie, dar tăiată mai grosier, clar diferită ca prelucrare de cea din paramentul exterior. În punctul în care CF1 intră în profilul de vest avem descoperit circa 2,20 m din elevația zidului. Emplectonul folosit la zid este, așa cum descriam și după campania anului trecut, format din piatră de dimensiuni medii, înecată în mortar alb, de consistență sporită. Cele mai interesante elemente arhitecturale se regăsesc, însă, la capătul de nord al CF1. Aici am putut cerceta, în prima fază, ceea ce noi consideram a fi doi contraforți sau "pinteni". Reamintim, în primul rând, acel contrafort care a fost identificat încă de anul trecut, cu asize de cărămidă, pe care, acum, am reușit să îl dezvelim aproape în totalitate. Ca și dimensiuni, are 3,10 m lungime, contracarând dinspre nord-est CF1, la un unghi de circa 45°. Lățimea sa este de doar 0,30 m, cu cinci asize de cărămidă în partea superioară, dar și alte două asize din blochete de piatră atent fasonate, atât cât am putut identifica până la -0,90 m, adâncimea la care am ajuns în această campanie, aceasta fiind și înălțimea sa actuală, bine păstrată mai ales la colțul de S-E. Un al doilea „pinten”, care, în opinia noastră, exprimată în actualul stadiu de cercetare, poate fi latura unei porți, iese pe direcția nord-vest – sud-est cu circa 1,40 m, formând un unghi obtuz cu CF1 și având latura de nord și cea de vest formate din blochete de calcar fasonat, de circa 0,45 m lățime. În actualul stadiu al cercetării, se pare că avem latura de est a unei porți de intrare dinspre cetatea mare către această fortificație. Ambele contraforturi sunt țesute cu incinta CF1. De la pintenul nr. 2, sub CF1 pornește deja o plintă lată de 0,15 m, surprinsă pe circa 0,60 m lungime. În ceea ce privește turnul I, am reușit să descoperim latura sa de nord pe 8,60 m pe direcția E-V. În partea superioară se pot vedea bine asizele de cărămidă rectangulară, cu straturi de mortar alb. Este foarte bine documentată, astfel, tehnica de construcție, chiar dacă sunt demantelate masiv aceste asize de cărămidă. În ceea ce privește interiorul, am surprins deja intrarea în turn, dinspre vest, acolo unde avem deja elemente concludente despre ambele laturi. Cea de nord este descoperită în marte parte, iar cea de sud intră în profilurile de vest și sud. Lățimea intrării în T I este de 1,50 m, dar ea pare că se îngustează, de vreme ce pe profilul de vest aceasta măsoară 1,70 m, iar la mijloc are 1,60 m. Latura de nord a intrării măsoară 1,80 m pe partea care intersectează peretele de nord al turnului și 1,68 m pe cea care intră în profilul de vest. Această latură este clar țesută cu latura zidului T I. Latura de sud a intrării a fost descoperită pe circa 1,00 m pe latura sa de nord și tot atât pe latura de est. Spre sud și vest intră în profiluri. Această latură are patru asize de piatră, de 0,61 m înălțime și tot atâtea asize de cărămidă, de 0,30 m lățime. Se păstrează și rostuiala, dar destul de deteriorată față de paramentul zidului incintei. Sub aceste asize de cărămidă se mai poate observa o altă asiză de piatră. În dreptul intrării, între cele două laturi, am ajuns la -0,90 m adâncime și ne aflăm pe un nivel de moloz format din piatră mărunță, mortar alb și fragmente de cărămidă. De altfel, în apropiere, am și identificat o monedă din secolul al IV-lea, care provine, cel mai probabil, din nivelurile anterioare celui pe care ne aflăm în interiorul turnului. Astfel, aici, în interior, am reușit să săpăm nivelul de arsură post antic, semnalat chiar de la finele campaniei anterioare, surprins pe toată suprafața acestui turn, la circa -1,20 m (față de cel mai înalt punct). Sub acest nivel avem un strat de dărâmătură cu mortar alb, piatră de dimensiuni mici și medii și fragmente de cărămidă, cu o grosime de circa 0,40 m. Urmează un strat de arsură neagră care se întinde, de asemenea, pe toată suprafața interioară a T I și care reprezintă, în opinia noastră, nivelul de distrugere de la finele secolului al VI-lea și începutul celui următor. Față de campania de anul trecut am mai curățat acest nivel, iar apoi am secționat interiorul, concentrându-ne săpătura pe partea de est, pe o suprafață ce măsoară 3,00 m (pe latura V-E) pe 3,10 m pe latura N-S. Ne-am adâncit până la circa 0,15-0,20 m. Am putut remarca, astfel, mai multe zone distincte de arsură, atât neagră (de la structuri de lemn – poate platforme ale turnului), cât și roșiatică. În primul rând, lângă zidul de nord al T I se păstrează o zonă de dărâmătură care, probabil, a acoperit arsura anterioară. Lângă profilul de sud, pe care am fost nevoiți să îl extindem cu 0,50 m din cauza prăbușirii sale în timpul iernii trecute, am putut delimita o suprafață de arsură neagră masivă, pe circa

2,00x2,00 m. În centrul zonei de cercetare este o altă zonă cu arsură roșiatică. Ca material arheologic am putut identifica șase piroane de fier, de dimensiuni variabile și păstrate destul de fragmentar, sticlă, oase de animale mici, scoici și cinci monede. În afară de moneda de secol IV (Constantiu II), ieșită din nivelul de moloz de la intrarea în turn, mai dispunem din acest nivel de arsură, relevant, în opinia noastră, pentru stratigrafia complexului, de alte patru monede de secol VI (Justinian, Justin II, și două Mauricius Tiberius). Pentru campaniile următoare considerăm că esențiale vor fi următoarele obiective: 1.Cercetarea stratigrafică a interiorului turnului T I, care ar trebui să ne lămurească și relativ la etapele de funcționare, respectiv distrugere sau, eventual, refacere a turnului și, poate chiar a întregii fortificații colinare; 2.Extinderea săpăturii către partea de nord - nord-vest pentru a identifica, eventual, pandantul laturii de est a intrării dinspre cetatea mare către fortificație; 3.Identificarea unor soluții provizorii de conservare primară, în perspectiva realizării unui proiect de restaurare a complexelor identificate și aflate, acum, în curs de cercetare.

Informații suplimentare online

[Raportul 6938 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
